

U 39/2025 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till rådets direktiv om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter (omarbetning) samt rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt när det gäller tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter (reform av tobaksskattedirektivet)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 16 juli 2025 till rådets direktiv om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter (omarbetning) samt rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt när det gäller tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter samt en promemoria om förslagen.

Helsingfors den 18 september 2025

Finansminister Riikka Purra

Lagstiftande rådgivare Pia Kivimies

11.9.2025

FÖRSLAG TILL RÅDETS DIREKTIV OM STRUKTUREN OCH SKATTESATSERNA FÖR PUNKTSKATTEN PÅ TOBAKSVAROR OCH TOBAKSRELATERADE PRODUKTER (OMARBETNING) SAMT RÅDETS DIREKTIV OM ÄNDRING AV DIREKTIV (EU) 2020/262 OM ALLMÄNNA REGLER FÖR PUNKTSKATT NÄR DET GÄLLER TOBAKSVAROR OCH TOBAKSRELATERADE PRODUKTER

1 Bakgrund

Europeiska kommissionen gav den 16 juli 2025 ett förslag till rådets direktiv om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter (omarbetning), COM(2025) 580 final.

Samtidigt gav kommissionen även ett förslag till ändring av direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt när det gäller tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter, COM(2025) 581 final, som är ett förslag av teknisk karaktär i anslutning till det direktiv som omarbetas.

Vid sidan av dessa förslag gav kommissionen den 16 juli 2025 ett förslag till ändring av beslutet om egna medel som en del av förslaget till budgetram, COM (2025) 574 final. I förslaget föreslås bland annat nya egna medel, av vilka ett skulle grunda sig på en minimipunktskatt på tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter (Tedor). Enligt kommissionens förslag skulle 15 procent av de kalkylerade minimiskatteintäkterna gå till EU:s budget. I nuläget är punktskatter endast en inkomst i medlemsstaternas nationella budget. Även om förslaget om egna medel inte är juridiskt bundet till ovan nämnda direktivförslag, grundar det sig på de politiska riktlinjer som ingår i dem. Enligt kommissionen skulle förslaget om egna medel stärka EU:s åtagande att skydda och förbättra medborgarnas allmänna hälsa samt lindra snedvridning av den gränsöverskridande handeln med produkter som omfattas av de nämnda direktiven.

1.1 Förslag till omarbetning av tobaksskattedirektivet

Det är fråga om en ändring av rådets direktiv 2011/64/EU om strukturen och skattesatserna för punktskatten på tobaksvaror (kodifiering), nedan *tobaksskattedirektivet*. På grund av det stora antalet ändringar skulle direktivet omarbetas i sin helhet (*recast*).

Tobaksskattedirektivet innehåller definitioner av tobaksvaror och bestämmelser om tobaksskattens struktur och miniminivåer. I nuläget omfattar direktivet cigaretter, cigarrer och cigariller samt finskuren tobak avsedd för rullning av cigaretter och annan röktobak.

Syftet med tobaksskattedirektivet är att säkerställa att EU:s inre marknad fungerar korrekt samtidigt som en hög hälsoskyddsnivå säkerställs. Direktivet från 2011 har inte ändrats sedan det trädde i kraft. Marknaden för tobaksvaror har dock förändrats avsevärt sedan 2011, i synnerhet i och med nya produkttyper.

Direktivförslaget ingår i Europeiska unionens plan mot cancer (Europe's Beating Cancer Plan, 2021)¹, och grundar sig på kommissionens utvärderingar av direktivets funktion.

År 2015 lämnade kommissionen en rapport till rådet om utvärdering inom ramen för Refit-programmet av tobaksskattedirektivet.² I sina slutsatser om rapporten uppmanade rådet kommissionen att lägga fram ett lagstiftningsförslag som tar hänsyn till de synpunkter på en ändring av direktivet som rådet framfört.³ Kommissionen gav dock inget direktivförslag, utan fortsatte utvärdera direktivet.

I februari 2020 publicerade kommissionen en ny rapport⁴ enligt vilken tobaksskattedirektivet inte längre helt uppfyller de uppställda målen att säkerställa att den inre marknaden fungerar korrekt och att en hög hälsoskyddsnivå säkerställs. I synnerhet har fördelarna med att den inre marknaden fungerar minskat med tiden, eftersom bestämmelserna om minimiskattenivåer endast i begränsad utsträckning har varit effektiva när det gäller att höja skattenivåerna och priserna.

Enligt rapporten dämpar de nuvarande bestämmelserna i tobaksskattedirektivet inte längre konsumtionen av tobaksvaror lika effektivt som tidigare. Det stora antalet rökare är fortfarande ett mycket stort bekymmer inom EU. EU:s plan mot cancer betonar den centrala roll beskattningen har när det kommer till att minska tobakskonsumtionen och skydda unga från att börja röka.

De skillnader i medlemsstaternas skattenivåer som finns i nuläget uppmuntrar i vissa fall till gränsöverskridande handel, vilket kan leda till betydande förluster av skatteintäkter i en del medlemsstater och på motsvarande sätt ge betydande merintäkter i andra. I vissa medlemsstater väcker den gränsöverskridande handeln också oro över hur effektiv folkhälsopolitiken är.

I rapporten lyfte man även fram att nya produkter, såsom elektroniska cigaretter, har kommit ut på marknaden. Dessa produkter omfattas inte av tobaksskattedirektivet, vilket är en utmaning för funktionen hos EU:s inre marknad. Flera medlemsstater har infört nationella punktskatter på de nya produkterna, men avsaknaden av ett enhetligt skattesystem gör det svårare att övervaka marknadsutvecklingen och kontrollera förflyttningarna. Om man vill förenhetliga beskattningen av nya produkter måste tobaksskattedirektivet uppdateras.

Enligt kommissionen är olaga handel med tobaksvaror fortfarande ett mycket stort problem, och råttobak som går till olaglig tillverkning inom EU är ett växande bekymmer.

Kommissionen framhöll i sin rapport att det behövs ett mer omfattande tillvägagångssätt som beaktar alla aspekter av tobakskontroll, inklusive folkhälsa, beskattning, bekämpning av olaga handel och miljökonsekvenser.

I juni 2020 bad rådet kommissionen lägga fram ett förslag till ändring av direktivet för att undvika rättslig osäkerhet och regleringsskillnader inom EU.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/european-health-union/cancer-plan-europe_sv

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0621>

³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8483-2020-INIT/sv/pdf>

⁴ <https://taxation-customs.ec.europa.eu/system/files/2020-02/10-02-2020-tobacco-taxation-report.pdf>

Även Europaparlamentet understödde 2022 en ambitiös revidering av tobaksskattedirektivet och minimiskattenivåerna för att bättre främja uppnåendet av hälsomålen⁵.

1.2 Förslag till ändring av direktiv (EU) 2020/262

I rådets direktiv (EU) 2020/262 om allmänna regler för punktskatt (omarbeting), nedan *punktskattedirektivet*, fastställs allmänna bestämmelser om punktskattepliktiga produkter, särskilt tillverkning, lagring och flyttning av produkter mellan medlemsstaterna. Direktivet ersätter rådets direktiv 2008/118/EG². Den huvudsakliga målsättningen med punktskattedirektivet är att möjliggöra fri rörlighet för varor inom EU och samtidigt se till att rätt skattesats tas ut i rätt medlemsstat.

De ändringar av teknisk karaktär som föreslås i punktskattedirektivet beror på revideringen av tobaksskattedirektivet.

2 Förslagets syfte

Målet med förslaget till ändring av tobaksskattedirektivet är att säkerställa att den inre marknaden fungerar korrekt och samtidigt säkerställa en hög hälsoskyddsnivå samt bekämpa bedrägerier och trygga medlemsstaternas inkomster.

Syftet är att se över minimiskattenivåerna för att säkerställa att den inre marknaden fungerar korrekt och samtidigt säkerställa en hög hälsoskyddsnivå i enlighet med målen i EU:s plan mot cancer. Målet är också att säkerställa att beskattningen av nya produkter, i synnerhet vätskor för elektroniska cigaretter, tobaksprodukter avsedda för upphettning och nya moderna produkter som läggs i munnen, såsom nikotinpåsar, är enhetlig inom EU. Dessutom är syftet att inkludera råttobak i det elektroniska kontrollsystemet EMCS (Excise Movement and Control System) för flyttning av punktskattepliktiga varor, för att det ska gå att ingripa i den växande olagliga tillverkningen av cigaretter inom EU.

På kort sikt (inom fem år efter det att ändringarna trätt i kraft) syftar förslaget till att förhindra substitution av olika tobaksvaror med produkter som ersätter dem på grund av beskattningen samt till att säkerställa att definitionen och den skattemässiga klassificeringen av produkterna är rättsligt tydlig. Genom att utvidga tillämpningen av flyttnings- och övervakningsbestämmelserna strävar man på kort sikt efter att säkerställa effektiv punktskatteförvaltning, inklusive effektiv övervakning, skatteuppbörd samt bekämpning av bedrägerier och kringgående av skatt.

På medellång sikt (15 år efter det att ändringarna trätt i kraft) strävar man efter tillnärmning av medlemsstaternas skattenivåer och skattesystem. Dessutom strävar man efter att höja de relativa prisnivåerna för att påverka konsumtionsbeteendet i syfte att minska förekomsten av tobaksrökning före 2040 i enlighet med den europeiska planen mot cancer.

Syftet med de ändringar av teknisk karaktär som föreslås i punktskattedirektivet är att se till att bestämmelserna i direktivet även tillämpas på produkter som läggs till tillämpningsområdet för tobaksskattedirektivet.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022IP0082>

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

3.1 Förslag till omarbetning av tobaksskattedirektivet

3.1.1 Ändringar av direktivets tillämpningsområde

Tillämpningsområdet för tobaksskattedirektivet utvidgas. Till skattebasen fogas för det första tobaksrelaterade produkter (*tobacco related products*), som är både nikotinhaltiga och nikotinfria vätskor för elektroniska cigaretter, nikotinpåsar och andra nikotinprodukter. En ny produktgrupp ska också utgöras av andra tobaksvaror (*other manufactured tobacco*), vilket omfattar bland annat tuggtobak och tobak för användning i näsan men inte snus, som därmed fortfarande lämnas utanför tillämpningsområdet. Dessutom ska vissa skatte kategorier och definitioner för traditionella tobaksvaror förtydligas.

Även råtobak ska läggas till direktivets tillämpningsområde för att flyttning av råtobak inom EU ska kunna övervakas i EMCS-systemet. Det föreslås att minimiskatten på råtobak ska vara noll euro, men medlemsstaterna kan fastställa skattenivån enligt sina egna behov. Om en medlemsstat tar ut punktskatt på råtobak, ska den för att undvika dubbelbeskattning återbetala skatten i de fall där råtobaken har förädlats till tobaksvaror.

3.1.2 Ändringar i minimiskattenivåerna

I det gällande direktivet fastställs minimiskattenivåerna för tobaksvaror per produktgrupp i nominella eller fasta kvantiteter som tillämpas enhetligt i samtliga medlemsstater. Kommissionen föreslår att strukturen på minimiskatterna förnyas. Minimiskatterna ska delvis fastställas nominellt och delvis på grundval av den enskilda medlemsstatens köpkraft. Skattenivåerna justeras vart tredje år på det sätt som definieras närmare i direktivet. Justeringen skulle grunda sig på förändringarna i det harmoniserade konsumentprisindex som Eurostat offentliggör och som omfattar alla produkter.

De nuvarande minimiskattenivåerna för tobaksvaror höjs avsevärt. I den nominella delen av minimiskatten för cigaretter görs en ansevärd engångshöjning. För cigarrer, cigariller, annan röktobak, vattenpipstobak, tobaksprodukter avsedda för upphettning och andra tobaksvaror höjs den nominella delen av minimiskatten stegvis mot minimiskatten för cigaretter. Målet är att minska skatteskillnaden mellan olika produkter och därigenom minska risken för substitution. Höjningarna genomförs med två års mellanrum under fyra års tid.

För vätskor för elektroniska cigaretter föreskrivs två minimiskattenivåer som baserar sig på nikotinhalten. För råtobak föreslås en minimiskattenivå på noll euro.

3.1.3 Delegering av befogenheter till kommissionen

Kommissionen bemyndigas att utfärda delegerade rättsakter med vilka den kan uppdatera ändringar av minimiskattenivåerna som följer av ändringar i det harmoniserade konsumentprisindexet på det sätt som föreskrivs i direktivet.

3.1.4 Övriga förslag och ikraftträdande

Den för medlemsstater valfria bestämmelsen i tobaksskattedirektivet att befria tobaksvaror som förstörts under myndighetstillsyn från punktskatt ska upphävas. På tobak och tobaksrelaterade produkter tillämpas i fortsättningen motsvarande bestämmelser om förstöring i punktskattedirektivet som på andra produkter som omfattas av harmoniserad punktskatt. Enligt

punktskattedirektivet uppbärs ingen punktskatt på produkter som förstörts med myndighetens tillstånd.

Föråldrade bestämmelser i tobaksskattedirektivet stryks som onödiga. Det handlar om bestämmelser om övergångsperioder och undantag som redan har löpt ut.

Medlemsstaterna ska anta och offentliggöra de lagar, förordningar och administrativa föreskrifter som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 31 december 2027. Bestämmelserna ska tillämpas från och med den 1 januari 2028.

3.2 Förslag till ändring av direktiv (EU) 2020/262

Det görs en uppdatering av teknisk karaktär av bestämmelserna om tillämpningsområdet för punktskattedirektivet så att det i fortsättningen även omfattar de produkter som läggs till i tobaksskattedirektivet. Dessa består av produkter som ersätter tobaksvaror och som innehåller antingen tobak eller nikotin, samt råtobak.

Dessutom ska tobaksodlare och deras organisationer och föreningar befrias från punktskattedirektivets krav i anslutning till övervaknings- och flyttningsförfaranden, om de inte deltar i förädlingen av torkad tobak till tobaksvaror. Syftet med befrielsen är att undvika den administrativa bördan och ta hänsyn till att risken för bedrägerier i anslutning till sådan verksamhet är liten.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Förslagen till direktiv grundar sig på artikel 113 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, enligt vilken beslut om direktiv fattas i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande. Antagandet av ett direktiv förutsätter enhällighet bland alla medlemsstater. Rådet hör Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén under förfarandet.

Enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen utövar unionen sina befogenheter enligt principerna om subsidiaritet och proportionalitet. Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden bättre kan uppnås på unionsnivå än på central nivå eller på regional och lokal nivå. Unionens åtgärder ska till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen (proportionalitetsprincipen).

Enligt kommissionen är förslagen förenliga med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

Kommissionen motiverar att förslaget till ändring av tobaksskattedirektivet är förenligt med subsidiaritetsprincipen med att målen i förslaget inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan förutsätter en ändring av direktivet på EU-nivå.

Nästan alla medlemsländer har avböjt en försvagning av realvärdet på EU:s minimibeskattning genom att höja sina nationella punktskatter för att bibehålla beskattningens effekt. Konsumenterna kan dock få tag i billigare tobaksvaror på grund av gränsöverskridande handel, produkter som ersätter tobaksvaror och illegala marknader, vilket underminerar folkhälsopolitiken. Dessutom har de oklara definitionerna av vissa tobaksvaror i direktivet lett till olika nationella lösningar i beskattningen och till kringgående av skatt. Även avsaknaden av

EU-bestämmelser om nya produkter som ersätter traditionella tobaksvaror har lett till olika nationella lösningar i medlemsstaterna. Olika nationella tillvägagångssätt snedvrider konkurrensen, förhindrar att den inre marknaden fungerar korrekt och underminerar kampen mot rökning. När det gäller att förebygga olagliga och förfälskade tobaksvaror är det problematiskt att gränsöverskridande flyttning av råtabak inte kan övervakas effektivt, eftersom det inte finns någon ändamålsenlig reglering av övervakningen på EU-nivå. Det finns bevis för att råtabak i allt högre grad används för olaglig tillverkning av cigaretter inom EU.

Förslaget fokuserar på gränsöverskridande frågor och kommissionen anser därför, när det gäller proportionalitetsprincipen, att ändringsförslaget inte går utöver vad som är nödvändigt för att nå målen.

Statsrådets ståndpunkt motsvarar kommissionens syn på förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

5 Förslagets konsekvenser

5.1 Konsekvenser på EU-nivå

Kommissionen har bedömt konsekvenserna av sitt förslag till ändring av tobaksskattedirektivet på unionsnivå.

Enligt kommissionens bedömning skulle den betydande höjning av minimiskattenivåerna som föreslås minska förekomsten av tobaksrökning inom EU till 20,8 procent från nuvarande 24 procent (bland personer över 15 år). Detta skulle främja det långsiktiga målet i den europeiska planen mot cancer att skapa en "tobaksfri generation" före 2040, där mindre än 5 procent av befolkningen använder tobak.

Förslaget om minimiskattenivåer skulle också kunna höja punktskatten avsevärt i nästan hälften av medlemsstaterna, och i vissa medlemsstater skulle det kunna höja skatten rekordartat på produkter som har haft väldigt låg skattesats, såsom cigarrer och cigariller. Det här gör det svårare att göra en uppskattning av marknadseffekterna, såsom minskad försäljning och administrativa kostnaderna för företagen. Ett tillvägagångssätt som delvis grundar sig på köpkraften minskar dock dessa effekter och möjliggör mer ambitiösa mål.

Kommissionen har bedömt att en harmonisering av definitionerna av nya produkter, skattebehandlingen och kraven i anslutning till flyttning och övervakning skulle eliminera luckorna i regleringen, minska den ansemliga splittringen av skattesystem som olika nationella lösningar förorsakar och förbättra funktionen hos marknaden för nya produkter. Höga minimiskattenivåer minskar den skattemässiga skillnaden mellan nya produkter och traditionella tobaksvaror, vilket i sin tur minskar den substitution som beskattningen medför.

Genom att lägga till råtabak i tillämpningsområdet för tobaksskattedirektivet blir det möjligt för myndigheterna att använda det elektroniska systemet för övervakning av gränsöverskridande flyttning, vilket bidrar till att upptäcka sådant som strider mot bestämmelserna och transportrutter som eventuellt används för oegentligheter. Med en minimiskatt för råtabak som är noll skulle förslaget fortfarande vara proportionerligt för att undvika kringgående av skatt, bedrägerier och dubbelbeskattning.

Enligt kommissionen skulle en utvidgning av tobaksskattedirektivets tillämpningsområde orsaka en måttlig ökning av de administrativa kostnaderna för ekonomiska aktörer. Kostnaderna kan vara högre för små och medelstora företag, särskilt när det gäller elektroniska cigaretter,

eftersom kraven i anslutning till flyttning och övervakning som tillämpas på punktskattepliktiga varor förutsätter nya åtgärder. De stora tobaksbolag som verkar inom sektorn för nya produkter har redan förutsättningarna att följa dessa regler.

De merkostnader för skattemyndigheterna som en utvidgning av tillämpningsområdet skulle medföra skulle även de vara måttliga, eftersom de medlemsstater som redan har infört punktskatter på nya produkter och råtabak redan tillämpar motsvarande bestämmelser och kontrollåtgärder på dem som på traditionella tobaksvaror.

Enligt kommissionens bedömning skulle harmoniserad punktskattebehandling och tillämpning av kraven på flyttning och övervakning på nya produkter, till exempel genom att använda EMCS-systemet, eliminera marknadshinder som beror på medlemsstaternas splittrade bestämmelser och system och skapa nya möjligheter för aktörer, även små och medelstora företag, att utvidga sin verksamhet till andra marknader. Eftersom tobaksbranschen till stor del domineras av stora tobaksbolag, bedöms införandet av punktskattesystemet främst orsaka negativa konsekvenser för små och medelstora företag endast inom branschen för elektroniska cigaretter och i betydligt mindre utsträckning inom råtabaksbranschen och begränsade branscher (t.ex. rökfria tobaksprodukter).

Införandet av övervakningskrav för råtabak på EU-nivå skulle minska tillgången till olaglig tobak och tobaksvaror på marknaden, vilket skulle leda till att lagliga aktörer skulle uppleva mindre konkurrenstryck från den gråa ekonomin. Detta kan delvis kompensera för de merkostnader som ändringarna medför. Kostnaderna bedöms inte ha någon märkbar inverkan på konkurrenskraften för tobak som odlas i EU.

Kommissionen har bedömt att de föreslagna höjningarna av minimiskatten på traditionella tobaksvaror skulle öka skatteintäkterna inom EU med uppskattningsvis 14 miljarder euro per år. Om nya produkter inkluderas i beskattningen ökar skatteintäkterna med uppskattningsvis 0,9–1,7 miljarder euro. Tillämpningen av det harmoniserade punktskattesystemet på råtabak skulle för sin del minska de förlorade skatteintäkterna med uppskattningsvis cirka 1,3 miljarder euro per år.

5.2 Förslagets konsekvenser för Finland

För att genomföra direktiven i enlighet med förslagen förutsätts ändringar i den nationella lagen om tobaksaccis (1470/1994), nedan *lagen om tobaksaccis*, samt några små ändringar i den nationella punktskattelagen (182/2010).

I Finland beskattas redan nu vätskor för elektroniska cigaretter, tobaksprodukter avsedda för upphettning och rökfria nikotinprodukter (i praktiken nikotinpåsar), så att dessa produkter omfattas av den harmoniserade skatten ändrar inte deras skattemässiga ställning i Finland. Definitionerna av produkterna måste dock uppdateras i enlighet med direktivet. Införandet av ett harmoniserat skattesystem inom EU skulle effektivisera övervakningen av gränsöverskridande flyttning av dessa produkter och skulle innebära att de omfattas av beskattningen i enlighet med bestämmelserna även i Finland. Även vattenpipstobak beskattas redan nu, men om uttryckliga bestämmelser om den skulle införas i direktivet förtydligas rättsläget. För cigarrer och cigariller föreslås separata produktgrupper, vilket skulle möjliggöra olika skattenivåer för cigarrer och cigariller.

I Finland odlas tobak inte yrkesmässigt i större utsträckning, men genom att inkludera råtabak i kontrollsystemet skulle det vara möjligt med effektivare övervakning av flyttning av råtabak inom hela EU. Detta kan minska mängden förfalskade cigaretter som hamnar på den illegala

marknaden i Finland och som enligt Tullen har blivit klart vanligare. Tullen har under de senaste åren avslöjat och undersökt flera fall av cigarettsmuggling av betydande omfattning där de beslagtagna cigaretterna har visat sig vara illegalt tillverkade produktförfälskningar. Enligt Tullen tyder observationer från både Finland och Europa på att den illegala tillverkningen av tobaksvaror som vanligtvis visar sig vara förfälskade har ökat och att smugglingen av dem därigenom har ökat betydligt, även till Finland.

En höjning av minimiskattenivåerna för traditionella tobaksvaror och fastställande av minimiskattenivåer för nya produkter på EU-nivå skulle inte direkt höja tobaksskatteintäkterna i Finland, eftersom beskattningen av tobaksvaror och nikotinprodukter redan nu är hård i Finland. De föreslagna minimiskattenivåerna understiger de skattenivåer som anges i accistabell F i bilagan till lagen om tobaksaccis och som tillämpas från och med den 1 juli 2027. Skattenivån för elektroniska cigaretter utgör ett undantag för närvarande, men även den överskrider EU:s minimiskattenivå om skatten på vätskor för elektroniska cigaretter höjs i enlighet med det beslut som statsminister Petteri Orpos regering fattade i samband med halvtidsöversynen 2025.

Högre minimiskattenivåer inom EU kan höja punktskatten på tobaksvaror och nikotinprodukter och därigenom prisnivån i Finlands närområden, vilket kan påverka mängden resandeförsäljning och därmed också ha en liten effekt på intäkterna från tobaksaccisen.

En ändring av strukturen på EU:s minimiskattenivåer och en uppdatering av skattenivåerna med tre års mellanrum på basis av indexförändringar skulle enligt en preliminär bedömning inte medföra några särskilda behov av att göra ändringar i Finland, eftersom skattenivåerna i Finland sannolikt kommer att vara högre än EU:s minimiskattenivåer även i framtiden. Situationen behöver dock följas upp.

Snus och punktbeskattningen av det är en specialfråga. Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter och om upphävande av direktiv 2001/37/EG, nedan *direktivet om tobaksvaror*, är det förbjudet att släppa ut snus på marknaden i EU med undantag för Sverige, som beviljades ett undantag för snusförsäljning i samband med att landet anslöt sig till EU. Även om Sverige ålades att vidta alla åtgärder som krävs för att säkerställa att snus inte släpps ut på marknaden i andra medlemsstater, är olaglig import och försäljning av snus ett problem i Finland. I Finland uppbärs punktskatt på snus i samband med brott, eftersom den olagliga försäljningen här konkurrerar med den lagliga tobaksmarknaden.

Kommissionen föreslår att den nya produktgruppen andra tobaksvaror fogas till tobaksskattedirektivet. Det skulle vara en så kallad "restgrupp" som omfattar alla hypotetiska tobaksvaror som inte kan klassificeras på annat sätt. I gruppen ingår tobak för användning i näsan och tuggtobak, som enligt direktivet om tobaksvaror är tillåtna inom EU, men vars försäljning medlemsstaterna kan förbjuda om de så önskar. I Finland är det förbjudet att sälja dessa varor. Den föreslagna nya produktgruppen skulle inte omfatta snus och därmed skulle beskattningen av snus inte heller i fortsättningen regleras i direktivet. I kommissionens konsekvensbedömning anges ingen orsak till denna gränsdragning. Med tanke på enhetligheten i EU:s skattesystem och klarhet i rättsläget är det motiverat att tobaksskattedirektivet också omfattar snus vars försäljning är tillåten i ett medlemsland, det vill säga Sverige, och som sprids därifrån för olaglig försäljning i ett annat medlemsland. Utan bestämmelser i tobaksskattedirektivet grundar sig beskattningen av snus i Finland fortsatt på nationella bestämmelser.

6 Ålands behörighet

Enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten. Med stöd av 18 § 5 punkten har landskapet lagstiftningsbehörighet i ärenden som gäller landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt samt närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet och kommunerna tillkommande skatter.

Enligt ovan nämnda lagrum omfattas ärendet inte av landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

7 Behandling av förslagen i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Avsikten är att inleda behandlingen av direktivförslagen i rådets arbetsgrupp för skattefrågor den 17 september 2025. Det finns för närvarande ingen information om de övriga medlemsstaternas ståndpunkter.

8 Nationell behandling av förslaget

Statsrådets ståndpunkt till kommissionens förslag har beretts vid finansministeriet.

Utkastet till promemoria om direktivförslagen har behandlats i ett skriftligt förfarande 8.–10.9.2025 i sektion EU9 (Skatter) som lyder under kommittén för EU-ärenden.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder införandet av nya produktgrupper i tillämpningsområdet för tobaksskattedirektivet. Ändringen förtydligar och effektiviserar tillsynen över beskattningen av tobaks- och nikotinprodukter och möjliggör ett fungerande myndighetssamarbete. Det är motiverat att införa det elektroniska kontrollsystemet för att övervaka flyttning av råtabak för att förhindra produktförfalskningar av cigaretter.

Statsrådet anser att det är viktigt att minimiskattenivåerna för traditionella tobaksvaror höjs. Även för nya tobaksvaror och nikotinprodukter som fogas till direktivet ska tillräckligt höga minimiskattenivåer fastställas.

Statsrådet förhåller sig preliminärt positivt till en ändring av strukturen på minimiskattenivåerna. Statsrådet understöder även regelbundna indexjusteringar av minimiskattenivåerna, så att deras reella nivå inte sjunker. Statsrådet anser dock att det är viktigt att minimiskattenivåerna granskas även i fortsättningen trots indexjusteringarna.

Det är motiverat att lägga till produktgruppen andra tobaksvaror i direktivet för att förtydliga skattebehandlingen av olika slags tobaksvaror på marknaden. Behovet av att inkludera snus i tillämpningsområdet för direktivet bör fortfarande utredas.

Statsrådet anser preliminärt att kommissionens föreslagna befogenhet att utfärda delegerade rättsakter är tillräckligt tydlig och noggrant avgränsad och därmed uppfyller kraven på bemyndigande. Kommissionen kan med stöd av bemyndigandet uppdatera de indexjusterade minimiskattenivåerna i direktivet på det sätt som föreskrivs i direktivet.

Statsrådet understöder en harmonisering av bestämmelserna om förstöring av tobaksvaror och tobaksrelaterade produkter med den övriga punktbeskattningen samt de ändringar av teknisk karaktär som föreslås i punktskattedirektivet.